

Mikołaj Kopernik (1473-1543)

1. Życiorys

Mikołaj Kopernik urodził się dnia 19 lutego 1473 roku w Toruniu w rodzinie kupieckiej. Ojciec, również Mikołaj pochodził ze śląskiej wsi Koperniki, skąd w 1458 roku przeniósł się do Torunia. W mieście tym poznał swoją przyszłą żonę Barbarę z domu Watzenrode, z którą miał czwórkę dzieci: Barbarę, Mikołaja, Andrzeja i Katarzynę.

Po śmierci ojca Mikołajem zaopiekował się jego stryj, biskup warmiński, Łukasz Watzenrode. Stryj od początku wychowania zajmował się wykształceniem swojego siostrzeńca. W 1491 roku Mikołaj ukończył szkołę św. Jana w Toruniu, a także rozpoczął studia astronomiczno-matematyczne na Akademii Krakowskiej. W 1496 roku rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie w Bolonii, gdzie w krótkim czasie został współpracownikiem Dominika Marii Nowara. Współpraca z owym naukowcem, spowodowała, że rozpoczął badania na temat wątpliwości w ruchu księżyca wynikającej z geocentrycznej teorii Ptolemeusza. W 1501 roku rozpoczął w Padwie dodatkowo studia medyczne. Naukę we Włoszech zakończył 31 maja 1503 roku otrzymując stopień doktora prawa kanonicznego. Dodatkowo skończył także studia medyczne, co dawało mu uprawnienia do wykonywania praktyki lekarskiej. Już w czasie studiów wygłosił zarówno w Rzymie jak i innych miastach włoskich serię wykładów podważających współczesne teorie matematyczno-astronomiczne.

Jeszcze podczas nauki w dniu 20 listopada 1497 roku objął kanonię warmińską, natomiast 31 maja 1503 roku scholasterię wrocławską św. Krzyża. W 1507 roku został

osobistym lekarzem i sekretarzem swojego wcześniejszego opiekuna i wuja,

a obecnie biskupa warmińskiego, Łukasza Watzenrode. W roku tym przeprowadził się do Lidzbarka Warmińskiego, gdzie mieszkając, uczestniczył aktywnie w życiu politycznym biskupa warmińskiego. Był uczestnikiem zjazdów stanów Prus Królewskich, brał udział w sejmie krakowskim, jak i również był świadkiem koronacji Zygmunta I Starego na króla Polski, która odbyła się w 1507 roku w katedrze wawelskiej.

W tym czasie kontynuował również pracę naukową, w krakowskiej oficynie Jana Hallera, wydając swój łaciński przekład z greki 85 listów VII-wiecznego historyka Teofiklata z Samokatty. W tym samym roku opracował również komentarz o ruchu ciał niebieskich- *Nicolai Copernici de hypothestibus motuum coelestium a se constitutis commentariolus*, co było wówczas pierwszym zarysem teorii heliocentrycznej. Sporządził również mapę Warmii, a także napisał pierwszy utwór poetycki, z okazji ślubu Zygmunta I Starego z Barbarą Zapolyą.

W 1510 roku przeprowadził się do Fromborka, gdzie kilka lat później kupił na własność basztę północną-zachodnią w obrębie zamku obronnego. W tym czasie złożył również przysięgę na wierność królowi polskiemu, Zygmuntowi I Staremu. Opracował, także na prośbę Soboru Laterańskiego, własny projekt reformy kalendarza(1513). Pobyt we Fromborku zaowocował wyteżoną pracą badawczą, a także wieloma obserwacjami. Mikołaj Kopernik sporządził instrumenty astronomiczne(kwadrant, triquetrum, sferę armilarną), przeprowadził szereg obserwacji astronomicznych, min. Słońca, Marsa, Saturna.

W 1516 został wybrany przez kapitułę, administratorem dóbr wspólnych kapituły z siedzibą w Olsztynie. W latach 1516-19 przeprowadził akcję kolonizacyjną łąnów we wsiach należących do kapituły. W czasie ostatniej wojny polsko-krzyżackiej tj. 1519-1521 kierował obroną zamków warmińskich. Dokonał umocnienia fortyfikacji zamku olsztyńskiego, przez co Krzyżacy zaprzestali oblężenia. W wojnie tej posłował także do Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego, Albrechta Hohenzollerna, w sprawie zwrotu zagarniętego przez Krzyżaków Braniewa. W dniu 25 lipca 1521 na sejmie Stanów Pruskich w Grudziądzu wystąpił z wygłoszoną mową, *Skarga kapituły na mistrza Albrechta i jego zakon z powodu krzywd wyrządzonych w roku 1521 podczas zawieszenia broni.* Za działalność na rzecz Warmii, kapituła nadała mu tytuł komisarza Warmii.

W latach 1517-1528 zajmował się sprawami reformy monetarnej. W 1517 roku wydał pierwszą wersję traktatu o monetach *Rozmyślanie*, a w 1519 drugą, *Traktat o monetach*.

Życiorys

Wpisany przez Administrator

wtorek, 23 listopada 2010 22:42 - Zmieniony środa, 24 listopada 2010 00:13

Na kolejnym zjeździe sejmu Prus Królewskich, wygłosił traktat o monetach,

Szacunek monety.

Jednak wobec sprzeciwu niektórych miast

wprowadzenie reformy nie było możliwe. W 1528 roku wydał ostatni traktat,

Sposób bicia monety.

Prace nad tymi zagadnieniami stały się podstawą do wprowadzenia w Prusach Królewskich jednolitej stopy mierniczej, takiej samej co w Koronie.

Współpraca z innym naukowcem, Bernardem Wapowskim, była efektem opublikowania mapy Królestwa Polskiego i Litwy.

Najważniejszym dziełem wydanym przez Kopernika jest *De revolutionibus orbium coelestium* (*O obrotach sfer niebieskich*), w którym przedstawiona jest heliocentryczna teoria budowy wszechświata. Pracę nad tym dziełem rozpoczął w 1514 roku, ostatecznie wydając drukiem w 1543 roku w Wittenberdze.

Mikołaj Kopernik jest również wraz Thomasem Greshamem twórcą ekonomicznej teorii, że jeżeli w obiegu znajduje się pieniądz gorszy i lepszy, to gromadzenie tego lepszego spowoduje, że zostanie on wyparty przez gorszy.

Mikołaj Kopernik zmarł 24 maja 1543 roku we Fromborku

II Kryteria według, których Mikołaj Kopernik zasługuje na miano patrona Gimnazjum nr2 w Olecku:

1. Powinien być to Polak, patriota, który całe swoje życie poświęcił na służbę Ojczyźnie i jej obronę

Mimo tego, że nie została oficjalnie rozwiązana kwestia narodowości Mikołaja Kopernika, tj. czy polska, czy niemiecka, więcej argumentów wskazuje na to, iż był Polakiem. Ród jego pochodził ze śląskiej wsi Koperniki, należącej do Korony. Mieszkał na terenie Warmii (Frombork, Olsztyn), które od 1466 podlegały Królestwu Polskiemu. Sam Kopernik, wielokrotnie składał wierność królom polskim z dynastii Jagiellonów (1512 r. - przysięga Zygmuntowi I Staremu). Sam król wielokrotnie uznawał Kopernika jako swego wiernego poddanego, zatwierdzając go w 1537 roku na jednego z kandydatów na biskupa Warmii. W 1507 roku był obecny na koronacji Zygmunta I Starego na króla Polski.

Mikołaj Kopernik w momencie gdy wielu członków kapituły opuściło Warmię, bronił tej dzielnicy podczas wojny polsko-krzyżackiej. Wykazał się ogromnym męstwem, w szczególności w obronie i fortyfikacji zamku olsztyńskiego. W 1520 r. posłował do Wielkiego Mistrza Albrechta Hohenzollerna, w sprawie oddania Braniewa, rok później wystąpił na sejmie stanów Prus Królewskich, ze skargą na łamanie przez Hohenzollerna zawieszenia broni.

Sprawował znaczące funkcje na Warmii: kanclerz, od 1511 kanonik, a także administrator dóbr (1516). W dowód uznania otrzymał tytuł komisarza Warmii.

2. Postać, która łączy wartości chrześcijańskie z troską o codzienne ludzkie życie

Był duchownym katolickim kanonikiem i kanclerzem kapituły warmińskiej. Dokonał kolonizacji ziem kapituły, do opuszczonych wsi sprowadzał chłopów, dokonując w ten sposób zasiedlania polskich terenów. Podczas licznych podróży po Warmii stwierdził ciężką sytuację mieszkańców wsi, którzy żyli w wielkiej nędzy. Przyczyną były niskie ceny zbóż w stosunku do cen innych towarów, oraz niewielkie wynagrodzenia które dostawali chłopci za swoją pracę. Zaistniała sytuacja skłoniła wielkiego astronoma do studiów nad cenami chleba. Około 1530 roku powstał krótki memoriał pt. "Panis coquendi ratio" (Obrachunek wypieku chleba) z tablicami uczciwych cen chleba oraz opisem jego wypieku. Celem memoriału było wyliczenie rzeczywistych nakładów finansowych związanych z wypiekiem chleba, aby jego cena mogła kształtować się zgodnie z nakładem pracy i cenami surowców.

3. Kandydat stanowił wzór do naśladowania przez innych, był osobą mądrą i szlachetną

Kopernik uzyskał wszechstronne wykształcenie, zaczynając od szkoły średniej poprzez studia za granicą. Ukończył wydział matematyczno-astronomiczny na Akademii Krakowskiej. Studia prawnicze rozpoczęte w Bolonii i ukończone w Ferrarze, uzyskując stopień doktora prawa kanonicznego, a także studia medyczne w Padwie.

Będąc wszechstronnie wykształconym, sprawował wiele funkcji naukowych i społecznych. W swoim życiu dążył do realizacji jak najwyższych celów. Zarówno sprawując poszczególne funkcje w kapitule warmińskiej, jak i popierając króla polskiego i walcząc w obronie Polski i Warmii przed Krzyżakami.

W życiu prywatnym był również wybitnym naukowcem (twórca mapy Warmii, współtwórca razem z Bernardem Wapowskim mapy Polski i Litwy) poetą, twórcą traktatów monetarnych i współtwórcą wprowadzenia jednolitej monety. Znakomitym matematykiem (twierdzenie Kopernika w geometrii), ekonomistą, lekarzem, a przede wszystkim wybitnym astronomem.

4. Kandydat powinien przyczynić się do rozwoju Europy, Polski, województwa warmińsko-mazurskiego

Mikołaj Kopernik poprzez swoją działalność naukową przyczynił się do rozwoju świata mu współczesnego. Najważniejszym przykładem jest przedstawienie teorii heliocentrycznej. Teoria ta wydana drukiem w 1543 roku w sposób jak na ówczesne czasy brutalny burzyła istniejące poglądy geocentryczne. Był również wybitnym ekonomistą, formułując prawo Kopernika-Greshama, matematykiem-twierdzenie Kopernika w geometrii, astronomem-dokonując obserwacji planet i gwiazd.

Dla samej Polski i województwa warmińsko-mazurskiego zasłużył się we wspomnianej wyżej wojnie polsko-krzyżackiej. Zasłużył się mieszkając na Warmii, pełniąc stanowiska duchowne nadane przez kapitułę.

5. Osoba, która nie poprzestawała na ustalonych wcześniej priorytetach, poszukując nowych, pozostając wiernym swoim ideałom

Całe życie i działalność Mikołaja Kopernika pokazuje, że do określonego celu nasz bohater dążył z pasją. Zdobył wszechstronne wykształcenie, kończąc na studiach zagranicznych dwa kierunki-medycynę i prawo kanoniczne. Działając i mieszkając na Warmii, dążył do zreformowania ówczesnego systemu monetarnego, chcąc go ujednolicić z Koroną- państwem polskim. Wydał w tym celu drukiem kilka traktatów o reformie monetarnej.

Życiorys

Wpisany przez Administrator

wtorek, 23 listopada 2010 22:42 - Zmieniony środa, 24 listopada 2010 00:13

Największym jednak przykładem pasji i zaangażowania jest praca jako astronoma we fromborskiej katedrze, a następnie opublikowanie największego dzieła w jego życiu *O obrotach sfer niebieskich*.

Poglądy Kopernika były przeciwstawieniem się ówczesnej teorii geocentrycznej, która była wygodna dla ludzi, ponieważ stawiała ziemię w centrum, lecz zakłamana i fałszywa. Dzięki swojemu naukowemu dążeniu o przedstawienia prawdy złamał wiele współczesnych mu autorytetów. Było to bardzo trudne, ale udało się tego dokonać.

Opracował:

Konrad Wiśniewski